

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища

_____ **Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ**
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність 263 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціалізація Охорона праці
(шифр і назва)

вид дисципліни професійна підготовка, вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві

Розробник:

доцент, канд. техн. наук, стар. наук. співроб. _____ Олена КУЗЬМЕНКО
прізвище) (підпис) (ініціали та

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища»

Протокол від «31» серпня 2021_ року № 1

Завідувач кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища» _____ Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(назва кафедри) (підпис) (ім'я та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми	ПІБ Гаранта ОП	Підпис, дата
ОПП «Охорона праці» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека» Кваліфікація «Бакалавр з цивільної безпеки»	Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ	

Голова групи забезпечення спеціальності _____
(ПІБ, підпис) _____ Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

« _____ » _____ 20 ____ р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – надати студентам теоретичні знання, необхідні для розуміння механізму організації та фінансового забезпечення державного соціального страхування, і практичні навички з організації роботи страхових експертів, розрахунку страхових внесків до фонду та страхових виплат потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

У процесі вивчення дисципліни «Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві» у студентів формуються наступні **компетентності** –

- **ІК** – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

- **ЗК 3** – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- **ФК 1** – Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

- **ФК 5** – Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.

- **ФК 6** – Здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об’єктах суб’єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці.

- **ФК 18** – Здатність до читання та виконання ескізів та креслень, застосування комп’ютерної графіки в сфері професійної діяльності.

Результати навчання: в результаті вивчення дисципліни «Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві» студенти повинні **знати** сутність соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві, законодавчі акти, які регулюють відносини у сфері загальнообов’язкового державного соціального страхування; права та обов’язки суб’єктів загальнообов’язкового соціального страхування; систему формування та використання Фонду соціального страхування; види соціальних послуг та страхових виплат, функції страхових експертів тощо і **вміти**:

- **ПРН 2** Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

- ПРН 3 Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.
- ПРН 4 Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.
- ПРН 5 Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.
- ПРН 8 Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.
- ПРН 10 Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.
- ПРН 11 Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.
- ПРН 14 Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Організація наглядової діяльності та аудит в галузі охорони праці	Соціально-економічні основи охорони праці
Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань	Атестація робочих місць за умовами праці
Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій	Організаційно-технічне забезпечення аудиту з професійної безпеки робочих місць галузі
Експертиза з охорони праці	
Правові основи працезахоронної політики та охорони праці	

..

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7	60/ 2	32	28	32	-	-	РЕ	2	+	-

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає – 53,3 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1,2	Л 1, 2	4	<p><i>Змістовий модуль № 1. Побудова системи соціального страхування в Україні</i></p> <p>Тема 1. Соціальний захист населення. Вступ. Мета викладання і завдання дисципліни. Предмет і об'єкт вивчення. Соціальна політика. Сутність соціального захисту. Соціальні права, соціальні стандарти. Прожитковий мінімум, споживчий кошик, індекси вартості та якості життя. Межа малозабезпеченості. Види соціального захисту. Соціальне забезпечення, соціальна допомога, соціальні пільги, соціальне страхування (СС). Форми соціальних послуг: матеріальна допомога, соціальне обслуговування.</p>	1, 23-25
3	Л 3	2	<p>Тема 2. Державне регулювання соціального страхування. Страховий ризик. Сутність, принципи та роль соціального страхування. Функції соціального страхування. Мета державного регулювання СС. Фінансовий механізм регулювання СС. Державні цільові фонди – соціальні та економічні. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЗОДСС). Соціальні страхові фонди: пенсійний, на випадок безробіття, з тимчасової втрати працездатності, від нещасних випадків на виробництві.</p>	23-25
4, 5, 6	Л 4-6	6	<p>Тема 3. Іноземний досвід у сфері соціального страхування. Фактори, що впливають на особливості систем СС в різних країнах. Основні етапи в історії розвитку СС в світі: благодійна допомога, індивідуальне страхування, суспільна допомога, обов'язкове соціальне страхування. Моделі соціального страхування Бісмарка та Беверіджа. Класифікація базових моделей соціального захисту Г. Еспінг-Андерсена. Зарубіжний досвід побудови систем соціального страхування від нещасних випадків. Приватні страхові фонди. Диференціація тарифів СС від нещасного випадку на виробництвах в різних країнах. Витрати з компенсації наслідків нещасних</p>	23-25

7	Л 7	2	<p>випадків на виробництві: прямі і непрямі, застраховані і не застраховані тощо. «Теорія айсбергу» та «трикутник нещасних випадків» Х. Хайнриха. Приклади розрахунку втрат від нещасного випадку, від абсентеїзму (невиходів на роботу) та втрат, що пов'язані з плинністю кадрів при високих рівнях травматизму на підприємствах Фінляндії</p> <p>Тема 4. Побудова системи соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань в Україні. Етапи реформування системи соціального страхування в Україні. Розробка нової моделі СС. Правове регулювання страхування від нещасних випадків. Історія розробки Законів «Основи законодавства України про ЗОДСС», «Про ЗОДСС від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що призвели до втрати працездатності», «Про ЗОДСС». Створення Фонду соціального страхування від нещасних випадків. Об'єднання Фондів СС від нещасних випадків та з тимчасової втрати працездатності (ФСС).</p>	2-7, 23-25
8	Л 8	2	<p>Самостійна робота. Історія становлення та розвиток соціального страхування. Соціальний захист в розвинутих країнах світу. Базові законодавчі акти в сфері страхування від нещасного випадку на виробництві.</p> <p>Тема 5. Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості. Три головних завдання ФСС. Принципи страхування від нещасного випадку на виробництві. Суб'єкти та об'єкти страхування. Обов'язкове та добровільне страхування. Основні терміни і визначення. Права, обов'язки та відповідальність роботодавця як страхувальника. Права, обов'язки та відповідальність застрахованих осіб.</p>	23-25, інтернет-ресурси
9	Л 9	2	<p>Тема 6. Управління страхуванням від нещасних випадків. Правління Фондом соціального страхування. Виконавча дирекція. Робочі органи виконавчої дирекції. Основні завдання і функції Фонду соціального страхування України та його робочих органів. Права, обов'язки та відповідальність Фонду соціального страхування України. Проведення модульного контролю.</p>	7
10, 11	Л10, 11	4	<p>Змістовий модуль № 2. Практичні аспекти роботи Фонду соціального страхування</p> <p>Тема 7. Доходи бюджету Фонду соціального страхування. Джерела формування доходів бюджету Фонду соціального страхування. Страхові внески. Порядок визначення страхових тарифів. Порядок визначення класу професійного ризику. Зміни в законодавстві щодо визначення розміру страхових тарифів з 1999 року.</p>	7
				7-13, 19

12, 13, 14	Л 12- 14	6	Єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Мінімальна та максимальна бази нарахування ЄСВ. Розподіл ЄСВ за видами загальнообов'язкового соціального страхування. Відповідальність платників ЄСВ за порушення. Приклади розрахунку страхових виплат. Тема 8. <u>Відшкодування збитків потерпілим у разі нещасного випадку або професійного захворювання.</u> Страхові виплати на відшкодування шкоди. Визначення ступеня втрати працездатності потерпілим. Тимчасове переведення потерпілого на легшу, нижче оплачувану роботу. Страхові виплати потерпілому під час його професійної реабілітації. Щомісячні страхові виплати. Одноразова допомога. Витрати на медичну та соціальну реабілітацію. Страхові виплати в разі смерті потерпілого. Перелік документів, необхідних для призначення страхових виплат. Перерахування сум щомісячних страхових виплат. Страхові виплати у разі перебування особи, яка їх одержує, в особливих умовах. Відмова у страхових виплатах і наданні соціальних послуг. Припинення страхових виплат і надання соціальних послуг. Приклади розрахунку страхових виплат потерпілим від нещасного випадку на виробництві. Самостійна робота. Обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.	7, 15-17
15	Л15	2	Тема 9. <u>Профілактика нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.</u> Заходи, спрямовані на запобігання нещасним випадкам та усунення загрози здоров'ю працівників. Страхові експерти з охорони праці. Основні завдання та функції служби страхових експертів. Організація роботи страхових експертів. Проведення перевірок стану умов і безпеки праці та профілактичної роботи. Обов'язки страхових експертів з охорони праці.	14
16	Л16	2	Тема 10. <u>Контроль та нагляд у сфері соціального страхування.</u> Державний нагляд у сфері соціального страхування. Центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах трудових відносин, соціального захисту населення; з охорони праці; у сфері контролю за додержанням законодавства про соціальне страхування від нещасного випадку.	18
Разом (годин)		32 год		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання письмових завдань	12
2	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	8
3	Виконання індивідуального завдання: написання реферату на задану тему	8
	Разом	28

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Написання реферату

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Історія становлення та розвиток соціального страхування в Україні.	7-8
2	Соціальний захист в розвинутих країнах світу на прикладі Фінляндії	7-8
3	Соціальний захист в розвинутих країнах світу на прикладі Німеччини	7-8
n	Соціальний захист в розвинутих країнах світу на прикладі вибраної країни (США, Японії, Італії, Англії тощо)	7-8

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві» вивчається шляхом розкриття сутності теми на лекціях та під час самостійної роботи. По закінченню кожного модулю проводиться перевірка засвоєного матеріалу шляхом відповідей на тестові запитання.

Під час лекцій використовується:

- пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти одержують знання з законодавчих документів, учбової або методичної літератури, сприймаючи і осмислюючи надані положення, визначення факти, висновки;
- репродуктивний метод (репродукція – відтворення), коли розглядаються певні ситуації і виконуються відповідні різноманітні завдання за інструкціями, приписаннями, правилами згідно приведеним зразкам для аналогічних ситуацій, що дозволяє сформуванню знання, навички і вміння у студентів, а також опанувати основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікацію).
- дослідницький метод, коли проводиться порівняльний аналіз законодавчих документів в різних редакціях, спостерігаються відмінності і робляться самостійні висновки щодо змін в політиці держави у сфері соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.

Під час самостійного виконання реферату студенти опановують матеріал, який не викладається на лекціях, виконуючи пошук джерел необхідної інформації і обґрунтовуючи зроблені висновки.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, проведення контрольних робіт по матеріалам 1-го та 2-го модулів, виконання письмових завдань і індивідуального завдання (реферат) тощо.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, письмових завдань, тестування за змістовними модулями;
- з індивідуального завдання – оцінюючи виступ студентів по темі реферату на протязі семестру згідно встановленого викладачем порядку.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки з даної дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. – Розподіл балів відповідно до тем змістовних модулів

Поточне тестування										Рефе- рат	Загальна сума балів				
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2									
Відвідування лекцій						Модульна контрольна 1		Відвідування лекцій, письмові завдання				Модульна контрольна 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20		T7	T8	T9	T10	20		10	100
4	2	6	2	2	2			14	14	2	2				

T 1, T 2, ...T 10 – номери тем змістовних модулів

Таблиця 2. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента

Відвідування лекцій	Контрольні роботи	Письмові завдання	Індивідуальні завдання (PE)	Сума
32	40	18	10	100

Таблиця 3. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Складовими частинами комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві» є навчальний контент (конспект лекцій, що надсилається студентам), методичні вказівки щодо виконання письмових завдань, завдання для самостійної роботи, питання тестів двох модульних контрольних для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів та інші методичні матеріали, які є в наявності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України №347 від 10 травня 2018 р. інформація про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни «Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві», робоча програма та силабус розміщені на офіційному сайті кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища» – <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving>

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Конституція України, прийнята 28.06.1996р.
2	Закон України про охорону праці № 229-IV (229-15) від 21.11.2002 р.; редакція від 15.07.2021 р. № 1667-IX.
3	Концепція соціального забезпечення населення України, схвалена Постановою Верховної Ради України № 3758-XII від 21.12.1993 р.
4	Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 16/98-ВР від 14.01.1998 р.; редакція від 15.07.2021 р. № 1667-IX.
5	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» №1105-XIV від 23.09.1999 р.
6	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» № 77-VIII від 28.12.2014 р.
7	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1105-14 в редакції від 15.07.2021 р. № 1667-IX.
8	Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. №2464-VI (2464-17); редакція від 10.06.2021.

9	Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-19 від 24.12.2015 р.
10	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про рух коштів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 54 від 12.02.2016.
11	Закон України «Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» № 2272-III від 22.02.2001 р.
12	Постанова КМУ «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 675 від 26.11.2014 р.; редакція від 01.01.2020, підстава 655-2019-п.
13	Додаток до постанови КМУ № 675 від 26 листопада 2014 р. «Пропорції розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 85 від 18.02.2016 р.
14	Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України «Положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань» від 20.12.2011 № 63.
15	Постанова правління Фонду соціального страхування «Про затвердження Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 19.07.2018, № 11. Із змінами, внесеними згідно з Постановою Фонду соціального страхування № 7 від 25.02.2021.
16	Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України «Про затвердження Порядку призначення, перерахування та проведення страхових виплат» за N 715/13982 від 22.06.2007 р.; редакція від 11.12.2014 р., № 19.
17	Постанова КМУ «Порядок здійснення державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 26 листопада 2003 р. №1845 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 234 від 01.03.2006 р.; № 968 від 07.09.2011 р.; № 874 від 21.10.2015 р. та № 950 від 14.12.2016 р.

Допоміжна література

18	Постанова КМУ «Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням» №1266 від 26.09.2001 р.; редакція від 04.07.2015р.
19	Закон України «Про пенсійне забезпечення» N 1931-XII (1931-12) від 06.12.91, редакція від 01.01.2016 р. № 1788-12.
20	Закон України «Про оплату праці» № 108-95-ВР від 24.03.1995; редакція від 26.11.2016р.

21	Мальований М. І. Соціальне страхування: Навчальний підручник [для студ. вищ. навч. зал.] / М. І.Мальований, П. К. Бечко, В. П. Бечко – Умань: Видавець «Сочінський», 2011. – 476 с.
22	Кропельницька С. О., Солоджук Т. В. Соціальне страхування: навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
23	Внукова Н. М , Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 350 с.
24	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці» від 26.01.2005 № 15, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

Електронний ресурс, доступ:

<http://sites.kpi.kharkov.ua/SafetyOfLiving/Htm/Metrazr.htm>